

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1999 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 22.08.2020).
2. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 № 5207-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 32. Ст.412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text> (дата звернення: 22.08.2020).
3. Декларація ООН з проблем старіння від 16.10.1992 / Організація Об'єднаних Націй, 1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_510#Text (дата звернення: 24.08.2020).
4. Єлігулашвілі М., Федорович І., Пономарьов С. Організація навчання з питань дискримінації. Практичний посібник. Київ, 2015. 136 с.
5. Магдиську Л.І. Теоретико-емпіричні межі поняття ейдизму у психології. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2013. № 3. С. 167–173.

Ламах К.Т.

студент,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ЗМІСТ АДАПТАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

Досліджуючи питання адаптації законодавства, слід наголосити на основній із найбільш значущих теоретичних проблем цього питання, що призводить до непорозумінь на практиці. Ідеться про співвідношення та розрізнення понять «адаптація» та «гармонізація». Саме ці два поняття потребують особливої уваги, зважаючи на особливість наслідків їхнього виконання. Наприклад, якщо успішне виконання процесів як адаптації, так і гармонізації законодавства має однаково позитивні наслідки, то в разі порушення зобов'язань держави можуть наставати різні обставини. Зокрема, у разі нездійснення гармонізації законодавства державу – члена ЄС може бути притягнуто до юридичної відповідальності шляхом

накладення на неї фіскальних санкцій у вигляді штрафу та/або пені або ж позбавлення держави-порушника певних прав. За неналежної адаптації державою – претендентом на вступ до ЄС свого національного законодавства вона не підлягатиме жодним штрафним санкціям із боку ЄС, окрім погіршення політичних відносин з ЄС [1, с. 35].

Враховуючи те, що Україна поки що не є членом ЄС, а перебуває лише на шляху досягнення цієї мети, вважаємо за потрібне говорити більш детально саме про процес адаптації законодавства як про необхідну умову, що висувається до держав – кандидатів на вступ до ЄС.

В науковій літературі зазначається, що сутність терміну «адаптація» полягає в сукупності взаємопов'язаних організаційних, правових, соціально-економічних, науково-технічних процесів і заходів, спрямованих на зближення законодавства України з сучасною європейською системою права шляхом проектування нового та внесення змін у чинне законодавство України з урахуванням загальних європейських стандартів, що їх відбито в чинному законодавстві ЄС та країн – членів ЄС, а також шляхом неухильного дотримання оновленого законодавства [2, с. 343].

На думку Малюги Л.Ю., адаптація соціального законодавства України до законодавства ЄС полягає у тому, що загальноприйняті норми європейського законодавства мають стати частиною вітчизняного законодавства. При цьому, вони не можуть бути змінені у відповідності до вітчизняних умов, а мають прийматись саме у тій формі, у якій прийняті в рамках Європейського Союзу [3, с. 148].

Законом України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 № 1629-IV метою адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу визначено розвиток національного законодавства у напрямі його зближення із законодавством ЄС та забезпечення високого рівня підготовки в Україні проектів актів законодавства. Соціальна сфера законодавства у даному нормативно-правовому акті не визначена як пріоритетна, втім зрозуміло, що виходячи із основних принципів Європейського Союзу, без адаптації соціального законодавства України до законодавства ЄС є неможливою інтеграція України у європейський соціально-економічний простір. Пізніше, Угода про асоціацію між

Україною та ЄС, підписана 21 березня 2014 року, вимагає від держави формування соціально-економічної політики, метою якої повинно бути досягнення європейських стандартів рівня життя і доступність, фінансова стабільність та якість системи соціального захисту громадян.

Досліджуючи питання етимології та сутності поняття «адаптація», можна визначити основне завдання та принципи проведення даного процесу. Зокрема, вчені зазначають такі важливі аспекти: започаткування процесу адаптації законодавства відбувається на виконання положень документів міжнародно-правового характеру та поступово (поетапно) здійснюється в межах національного законодавства; адаптація законодавства має проводитися з урахуванням особливостей національної правової системи, економічних та соціальних умов суспільства; адаптація законодавства здійснюється у формах наближення, координації чи імплементації; здійснення адаптаційних процесів повинне відбуватися поступово [4, с. 61].

Враховуючи останню тезу щодо необхідності поступового здійснення процесу адаптації, окремо наголошуємо, що в Україні цей процес триває вже близько 15 років (в інших країнах він, за статистикою, тривав протягом близько семи років, тобто вдвічі менше часу). Враховуючи ті поки що недосконалі результати, які ми маємо, можна говорити про проблеми як нормативно-правового, так і організаційного забезпечення.

Поняття, яке в змозі охопити всю діяльність щодо приведення законодавства України до міжнародних стандартів, є «адаптація» (з англ. *adaptation* – пристосувати, переробляти). Буквальне розуміння цього терміну дає можливість сприймати його як «пристосування чинних внутрішньодержавних норм до нових міжнародних зобов'язань держави без внесення будь-яких змін в її законодавство», або в більш широкому розумінні, як це сформульовано в Постанові Кабінету Міністрів України від 16 серпня 1999 р. № 1496 «Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»: «Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу є процесом зближення та поступового приведення законодавства

України у відповідність до законодавства ЄС». Головна відмінність наведених визначень полягає в тому, що останнє, на наш погляд, цілком закономірно передбачає внесення певних змін у національне законодавство в процесі його пристосування до норм міжнародного права [5, с. 116].

Відповідно до чинних нормативно-правових актів, адаптація законодавства України до законодавства ЄС складається з декількох етапів, а саме: визначення акта *acquis communautaire* в певній конкретній сфері, переклад даного визначеного акта, здійснення порівняльного аналізу, розроблення рекомендації стосовно приведення актів національного законодавства у відповідність до визначених актів ЄС, проведення аналізу наслідків реалізації упровадження даного акта, підготовка законопроекту щодо внесення змін до чинного законодавства або підготовка нового нормативно-правового акта, контроль виконання прийнятого акта [6].

На сьогодні адаптація законодавства України до законодавства ЄС відбувається відповідно до положень Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Цей нормативно-правовий акт за своєю суттю є стратегічним документом, однак не деклараційним, а цілком «робочим». Загальнодержавна програма визначає стратегічну мету проведення процесу адаптації законодавства як відповідність до вимог третього Копенгагенського та Мадридського критеріїв, послідовність процесу адаптації, інституційний механізм тощо.

Таким чином, адаптація законодавства України до міжнародних джерел права у сфері регулювання соціальної діяльності є процесом цілеспрямованого зближення правових систем з метою утвердження спільних правових принципів, що передбачає приведення законодавства держав-членів Європейського Союзу у відповідність з вимогами міжнародної організації на підставі міжнародних договорів.

Як висновок, на сучасному етапі державного будівництва необхідним є упровадження в національну правову систему України єдиних європейських стандартів аудиторських послуг, яке вимагає вдосконалення усіх існуючих процесів шляхом їх реформування та трансформації, підвищення якості соціальних послуг, надання

інвесторам, власникам і контролюючим органам достовірної та підтвердженої інформації про результати діяльності підприємств, що сприятиме поліпшенню клімату у сфері соціального забезпечення в Україні тощо.

Список використаних джерел:

1. Яковюк І. Адаптація і гармонізація законодавства в умовах інтеграції: проблема співвідношення. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 4. С. 29–42, с. 35–36.
2. Право Європейського Союзу / В.М. Бесчасний, В.П. Філонов, О.В. Філонов та ін.; за заг ред. І.А. Грицяка. Київ, 2010. С. 343.
3. Малюга Л.Ю. Форми адаптації соціального законодавства України до законодавства ЄС. *Соціальне право*. 2018. № 1. С. 147–154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sopr_2018_1_19
4. Радзивілюк В., Нагребецька Ю. Змістовне наповнення деяких основних термінів, які характеризують процеси зближення національних законодавств. *Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Юрид. науки*. 2012. № 91. С. 60–63, с. 61.
5. Малюга Л.Ю. Теоретико-правові основи адаптації соціального законодавства України до законодавства Європейського Союзу : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 406 с.
6. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 берез. 2004 р. № 1629-IV // Офіц. вісн. України. 2004. № 15. С. 30.